

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 6.11.2002
KOM(2002) 600 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET
OG RÅDET**

**Handlingsplan til afhjælpning af de sociale, økonomiske og regionale konsekvenser af
omstruktureringen af fiskeriet i EU**

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

Handlingsplan til afhjælpning af de sociale, økonomiske og regionale konsekvenser af omstruktureringen af fiskeriet i EU

1. INDLEDNING

I sin meddelelse om reformen af den fælles fiskeripolitik (den såkaldte Vejviser)¹ forpligtede Kommissionen sig til inden udgangen af 2002 at offentliggøre en handlingsplan til afhjælpning af de sociale, økonomiske og regionale konsekvenser af omstruktureringen af fiskeriet i EU. Den gjorde opmærksom på, at planen skulle baseres på bilaterale drøftelser med medlemsstaterne, og at den ville finjustere det foreløbige skøn over jobtabet samt præcisere de finansielle behov i forbindelse med reformen af den fælles fiskeripolitik. Denne meddelelse fra Kommissionen indeholder således:

- en evaluering af de sandsynlige socioøkonomiske følger af begrænsninger af fiskeriindsatsen og nedskæringer af antallet af fiskerfartøjer, herunder et foreløbigt skøn over jobtabets omfang
- en gennemgang af alle eksisterende instrumenter til afhjælpning af disse følger inden for rammerne af EU's eksisterende støtteordninger (FIUF,EFRU og ESF²)
- en gennemgang af supplerende instrumenter, der evt. kan tilvejebringes på kort sigt gennem en reform af den fælles fiskeripolitik og omprogrammering af strukturfondene
- en analyse af yderligere langsigtede alternativer.

2. SOCIOØKONOMISKE VIRKNINGER AF REFORMEN AF DEN FÆLLES FISKERIPOLITIK

2.1. Evaluerede virkninger

2.1.1. *Virkninger af ordninger til begrænsning af fiskeriindsatsen*

Et af resultaterne af reformen af den fælles fiskeripolitik, hvis den vel at mærke vedtages som foreslået af Kommissionen³, er at fiskeriindsatsbegrænsningerne foreslås og gennemføres inden for rammerne af flerårige forvaltningsordninger for bestande, hvis sikre biologiske grænser er overskredet. Medlemsstaterne vil sandsynligvis anvende oplægningsordninger til en sådan begrænsning af indsatsen. Ordningerne kan indebære en begrænsning af det antal fiskedage, fiskerfartøjerne kan fiske efter bestemte bestande, hvilket sandsynligvis vil

---

¹ Meddelelse fra Kommissionen om reformen af den fælles fiskeripolitik (Vejviser), KOM(2002) 181 endelig af 28.5.2002.

² FIUF: Det Finansielle Instrument til Udvikling af Fiskeriet
EFRU: Den Europæiske Fond for Regionaludvikling
ESF: Den Europæiske Socialfond.

³ Jf. kapitel II i forslaget til Rådets forordning om bevarelse og bæredygtig udnyttelse af fiskeressourcerne som led i den fælles fiskeripolitik (KOM(2002) 185 endelig af 20.5.2002).

medføre lavere indtægter - enten fordi fartøjerne tvinges til at gå over til alternative, men mindre indbringende former for fiskeri, eller på grund af oplægninger. I nogle tilfælde vil fartøjerne måske være tvunget til så langvarige oplægninger, at de bliver urentable. Ejere af fartøjerne kan så evt. beslutte helt at trække deres fartøjer ud af fiskeriet, hvilket dog helt sikkert ikke vil blive resultatet ved anvendelse af et centralt planlagt program til begrænsning af flåden.

2.1.2. *Konsekvenser af ændringer af politikken for flådestøtte*

Den foreslåede⁴ begrænsning af moderniseringsstøtten og den foreslåede fjernelse af støtten til istandsættelse og eksport af fiskerfartøjer samt den mere attraktive ordning⁵ til permanent begrænsning af kapaciteten får sandsynligvis konsekvenser for sektoren. Da de relevante ændringer af den nuværende strukturstøtteordning udgør dele af den foreslåede reform af den fælles fiskeripolitik, vil der blive tale om direkte afledte konsekvenser af Rådets vedtagelse af denne reform. Konsekvenserne bliver imidlertid næppe øjeblikkelige, for hvis Kommissionens forslag vedtages i deres nuværende form, ville der *de facto* blive tale om en gradvis indstilling af fornyelsen og moderniseringen. Dette skyldes, at medlemsstaterne har indgået forpligtelserne inden udløbet af programmeringsperioden for FUP⁶ IV den 31.12.2002. Det er derfor sandsynligt, at temmelig mange fornyelses- og moderniseringsprojekter vil blive sat i gang med EU-støtte selv efter 1.1.2003, som er den foreslåede dato for iværksættelsen af reformen af den fælles fiskeripolitik.

2.2. **Evalueringsmetode**

For at vurdere de finansielle behov, der kan blive en følge af reformen af den fælles fiskeripolitik, var Kommissionen nødt til at beregne, hvor mange fartøjer og job i fiskeriet, der højst ville kunne berøres af de flerårige forvaltningsplaner.

Til det formål tog Kommissionen udgangspunkt i det tab på 8 000 job/år, der er blevet konstateret inden for selve fiskeriet i det seneste årti. Heraf skønnede den, at 4 000 job/år er gået tabt på grund af ophugning af fiskerfartøjer, og at andre 4 000 job/år er gået tabt på grund af modernisering af fiskerfartøjer og deraf følgende erstatning af arbejdskraft med mere kapitalintensiv teknologi.

Kommissionen beregnede på grundlag heraf, at det nuværende tab på 4 000 job/år på grund af ophugning af fiskerfartøjer kunne nå op på højst 7 000 job/år eller 28 000 job over en fireårig periode (2003-2006) som følge af vedtagelse af flerårige forvaltningsplaner. Dette skøn var baseret på de antagelser, at:

- der inden for mindre end tre år vedtages flerårige forvaltningsplaner for alle bestande, der anses for at have overskredet sikre biologiske grænser eller for at være nedfiskede, og at planerne er i overensstemmelse med fiskerieksperternes anbefalinger vedrørende begrænsning af fiskeridødeligheden for disse bestande

---

⁴ Forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 2792/1999 om de nærmere regler og betingelser for Fællesskabets strukturforanstaltninger for fiskeriet (KOM(2002) 187 endelig af 28.5.2002).

⁵ Forslag til Rådets forordning om en EF-hasteforanstaltning for ophugning af fiskerfartøjer (KOM(2002) 190 endelig af 28.5.2002).

⁶ FUP: Flerårigt Udviklingsprogram.

- begrænsningen af fiskeriindsatsen sker ved en kombineret begrænsning af fiskeriaktiviteten og fiskerikapaciteten i forholdet 1 til 4
- kapacitetsreduktionerne for hvert enkelt berørt flådesegment sker ved udtagning af de ældste fartøjer
- antallet af tabte job pr. udtaget fiskerfartøj svarer til resultatet for de iberiske flåder af, at fiskeriaftalen med Marokko ikke forlænges⁷.

Det blev dengang konkluderet, at reformen af den fælles fiskeripolitik:

- ville kunne føre til en stigning i antallet af tabte job som følge af ophugning fra 4 000 (det antal, der er konstateret i de seneste ti år) til højest 7 000 job/år (en stigning på 3 000 job/år) og dermed til i alt 28 000 job (en nettoforøgelse på 12 000 job) over en fireårig periode
- kunne medføre en mærkbar nedgang i antallet på 4 000 tabte job/år (som konstateret de seneste ti år) som følge af en beskæring af de offentlige tilskud til modernisering, fordi der har været en tendens til at erstatte arbejdskraft med kapital.

Det blev også understreget, at begrænsninger af fiskeriindsatsen i henhold til de kommende flerårige forvaltningsplaner navnlig vil komme til at berøre medlemsstater ved Nordsøen og Østersøen.

2.3. Bilaterale drøftelser med medlemsstaterne.

Det påhviler medlemsstaterne at gennemføre reformen af den fælles fiskeripolitik, navnlig med hensyn til fordeling af fiskeriindsatsen på de forskellige segmenter i de nationale flåder og på regioner/havne. Enhver finjustering af Kommissionens foreløbige skøn over tabte job kræver deres samarbejde. Der blev derfor gennemført bilaterale drøftelser i løbet af september 2002 angående:

- de sandsynlige beskæftigelseskonsekvenser af begrænsningerne af fiskeriindsatsen som følge af vedtagelsen af de flerårige forvaltningsplaner
- den sandsynlige virkning af fjernelsen af flådestøtten
- identificering af de regioner, hvor fiskerne kan få behov for støtte til at finde nye job
- rækkevidden af tilpasningen af de eksisterende EU-støtteordninger inden for rammerne af midtvejsevalueringen af strukturfondene i starten af 2004.

2.3.1. Relevante punkter

Der kan på grundlag af disse drøftelser drages nedenstående konklusioner med henblik på en mere nøjagtig evaluering af de socioøkonomiske konsekvenser. Konklusionerne er dog kvalitative snarere end kvantitative på grund af medlemsstaternes manglende vilje eller evne til at oplyse, hvordan de vil begrænse fiskeriindsatsen på flådeniveau eller regionalt.

---

⁷ Det anslåede forhold var da 1 tabt job/10 tons ophugget fiskerikapacitet.

Evalueringen af de socioøkonomiske konsekvenser af reformen af den fælles fiskeripolitik er i høj grad teoretisk, idet der endnu ikke er vedtaget flerårige forvaltningsplaner, og der derfor ikke foreligger sikre oplysninger om en konkret tidsplan for vedtagelsen.

De flerårige forvaltningsplaner bør baseres på det bedst mulige videnskabelige grundlag. Skønnene over de indsatsbegrænsninger, der er foretaget indtil nu, har været baseret på anbefalinger fra 2001 (eller tidligere), mens de kommende flerårige planer skal baseres på anbefalinger, der endnu ikke er formuleret.

Medlemsstaterne kan anvende forskellige fremgangsmåder med hensyn til fordeling af begrænsningerne af fiskeriindsatsen afhængigt af omfanget af den begrænsning af fiskeriindsatsen, der opnås enighed om i Rådet. Visse medlemsstater kan fordele dem på alle de berørte flådesegmenter, mens andre måske vil anvende en mere normativ fremgangsmåde under hensyn til de pågældende kystområders afhængighed af fiskeriet, den pågældende flådes rentabilitet, fartøjernes alder eller størrelse eller eventuelle andre kriterier, som de finder velegnede. Indtil videre har ingen medlemsstat fastlagt en entydig og klart defineret politik i den henseende, men beskyttelsen af kystfiskeriet (dvs. fiskeri med fartøjer på op til 12 m) har en høj prioritet i visse medlemsstater.

De socioøkonomiske virkninger bør også måles i forhold til Kommissionens forslag om gradvis indstilling af støtten til fornyelse af flåden og støtte til overførsel til tredjelande samt om begrænsning af støtten til modernisering med henblik på fremme af sikkerhed, selektivitet og hygiejne. Resultatet af de igangværende forhandlinger vil påvirke den fremtidige rentabilitet for visse flådesegmenter og influere på den fremgangsmåde, der vælges af medlemsstaterne ved fordeling af begrænsningen af fiskeriindsatsen.

Af alle disse årsager kunne medlemsstaterne kun tilvejebringe oplysninger om den flåde og de regioner, der ville blive berørt, men var enten ikke villige eller i stand til på dette tidspunkt at fremlægge skøn over de mulige jobtab, end ikke som en hypotese. Nogle af dem understregede også, at det ikke var hensigtsmæssigt at offentliggøre teoretiske beregninger, eftersom fiskerisektoren da ville kunne betragte dem som fastsatte mål for flådereduktionerne.

Medlemsstaterne var imidlertid enige om, at hvis alle planerne skulle gennemføres på mindre end tre år og i det omfang, der var anbefalet af fiskeriekspertene, så ville de sociale konsekvenser kunne blive ganske omfattende. De fleste af dem erkendte, at for at foretage skøn over de maksimale budgetmidler, der var nødvendige for at afhjælpe de socioøkonomiske konsekvenser, var Kommissionen nødt til at anvende en temmelig teoretisk fremgangsmåde baseret på en række hypoteser. Mange påpegede, at denne fremgangsmåde kun kunne forbedres ved at gennemføre konsekvensvurderinger for hver enkelt foreslået flerårig forvaltningsordning.

Mange medlemsstater påpegede, at det kun var de fartøjer, der fiskede efter truede arter - og ikke hele det segment, der deltog i fiskeriet efter disse bestande - der skulle berøres af kapacitets- eller indsatsbegrænsninger. De fleste af dem fremhævede også, at indsatsbegrænsningerne burde stå i forhold til målarternes andel af den samlede fangst i det pågældende segment.

De fleste medlemsstater anførte, at i kraft af ovenstående ville det antal fartøjer, der blev berørt af de flerårige forvaltningsplaner - og dermed også antallet af tabte job - blive meget mindre end skønnet af Kommissionen.

Mange medlemsstater var også enige om, at den nuværende mangel på arbejdskraft inden for fiskeriet ville begrænse de beskæftigelsesmæssige virkninger yderligere. Denne mangel på arbejdskraft i fiskeriet er blevet konstateret i de fleste medlemsstater. Det er stadig vanskeligere for fiskeskipperne at bemane deres fartøjer, når de ældre besætningsmedlemmer holder op, og de unge er ikke tilbøjelige til at erstatte dem. Fiskeriet er ved at blive mindre attraktivt på grund af de barske arbejdsvilkår, lave lønninger i sammenligning med andre job (f.eks. salgsaktiviteter i havnene, opmudring, turisme, akvakultur og offshoreaktiviteter i olieindustrien) og vanskelighederne ved at købe eget fartøj. For ikke at tage på havet med for små besætninger eller være nødt til at blive i havnen ansætter fartøjsejere i stort set alle medlemsstater besætningsmedlemmer fra tredjelande (de kommende nye medlemsstater, Nordafrika, Sydamerika m.fl.).

2.3.2. Andre vigtige punkter

Medlemsstaterne nævnte også, at deres fiskerisektor har gennemgået betydelige omstruktureringer i de seneste årti, og at deres størrelse og rentabilitet nu kun ligger lige over det minimum, som berettiger til deres eksistens. En meget drastisk begrænsning af fiskeriindsatsen kan være berettiget med henblik på bevarelse af en bestand, men kan føre til, at disse sektorer forsvinder.

Det fremgik, at de socioøkonomiske konsekvenser for opstrømssektoren, herunder især skibsbygning, reparation og vedligeholdelse, og nedstrømssektoren vil variere fra land til land, men at de lokalt kan være ganske omfattende. Eftersom de truede arter sælges friske, er det mere sandsynligt, at afsætningssektoren berøres end forarbejdningsindustrien, som i stigende grad importerer fra tredjelande eller anvender pelagiske arter (makrel, sardin og tun).

Nogle af de fiskere, som vil miste deres job som følge af begrænsninger af fiskeriindsatsen, kunne i teorien finde et andet job om bord på de tilbageblevne fartøjer, men dette vil i meget høj grad afhænge af, hvor gamle de er, om de er parate til at flytte et andet sted hen samt af de generelle arbejdsbetingelser. I nogle lande og regioner findes der alternative jobmuligheder. Dette er imidlertid ikke altid tilfældet, og i en række fjerntliggende samfund, hvor fiskeriet er en livsform, er det eneste alternativ hertil arbejdsløshed eller fraflytning.

2.4. Finjustering af tidligere skøn over de socioøkonomiske virkninger

Med hensyn til en finjustering af sit oprindelige skøn er Kommissionen enig med medlemsstaterne i, at nedgangen i beskæftigelsen som følge af vedtagelsen af reformen af den fælles fiskeripolitik afhænger af:

- Rækkevidden og omfanget af de flerårige forvaltningsplaner, der vedtages af Rådet, eftersom det vil tage tid for Kommissionen at foreslå sådanne ordninger og tid for Rådet at vedtage dem. Dette illustreres af de seneste genopretningsplaner for torsk og kulmule, som er de bedste eksempler på, hvordan planer af denne type eventuelt kan være udarbejdet. Det er også sandsynligt, at der på kort sigt kun foreslås og vedtages nogle få planer for visse af de bestande, der er identificeret som truede i den såkaldte Vejviser.
- Den måde, hvorpå medlemsstaterne planlægger at fordele de fastsatte dødelighedsbegrænsninger på reduktioner af antallet af fiskerifartøjer og antallet af fiskedage. Eftersom det med reformen af den fælles fiskeripolitik foreslås at fjerne FUP-begrænsningerne, kan flere medlemsstater være i stand til at opnå de nødvendige reduktioner ved hovedsagelig at begrænse fiskeriindsatsen eller gennem

oplægningsordninger, som indebærer, at der tages langt færre fartøjer ud af fiskeriet end først beregnet af Kommissionen.

- Medlemsstaternes beslutninger om fordeling af begrænsningen af fiskeriindsatsen på forskellige grupper af fiskerifartøjer og forskellige kystområder. For at beskytte beskæftigelsen lader det til, at flere medlemsstater evt. vil vælge at fremme kystfiskeriet, fordi det er mere arbejdskrævende. Dette ville begrænse de flerårige forvaltningsplaners indvirkning på beskæftigelsen.
- Muligheder for alternative fiskerimuligheder for flåder, der berøres af indsatsbegrænsningsordninger, eftersom fiskeskipperne vil tilpasse sig i et forsøg på at mindske indtjeningskonsekvenserne af indsatsbegrænsningerne:
  - Hvor der er alternative fiskerimuligheder, kan skipperne benytte sig heraf, selvom de er mindre indbringende end det fiskeri, der er indstillet. De samfundsøkonomiske virkninger, hvad angår jobtab, ville i så fald være temmelig begrænsede.
  - Hvor der ikke findes alternative fiskerimuligheder, vil oplægningerne resultere i en generel reduktion af antallet af fiskedage og dermed også et indkomsttab for de berørte fartøjer. Selvom der i et vist omfang kan drages fordel af sådanne oplægninger med hensyn til vedligeholdelsesarbejder, som i visse tilfælde varetages af besætningsmedlemmerne, vil indkomsttabet blive større, end hvis der var mulighed for at gå over til alternativt fiskeri. Eftersom de fleste besætningsmedlemmer aflønnes på delebasis, vil der imidlertid kunne opstå et problem med finansiell kompensation. Antallet af tabte job vil imidlertid stadig være begrænset.
  - Kun hvor der ikke foreligger fiskerialternativer, og når fiskeribegrænsningsordningerne kræver oplægning af en sådan varighed, at det heraf følgende indkomsttab medfører fiskeriforetagendets konkurs, vil der være tale om tab af arbejdspladser.
- Alvoren af den mangel på arbejdskraft, der er i fiskerisektoren i hver enkelt medlemsstat. Jo større manglen på arbejdskraft er, desto nemmere er det for de fiskere, der mister beskæftigelsen på et fartøj, at finde et job på et andet. Hvad angår muligheden for at finde alternativ beskæftigelse uden for fiskerisektoren, er der store forskelle fra den ene region til den anden. I visse kystområder kan nogle fiskere være i stand til at finde alternativ beskæftigelse i andre erhvervssektorer (f.eks. skibsfart, olieboring og turisme), som det er sket for et stort antal fiskere, der har forladt fangstsektoren på det seneste, fordi de fandt mere attraktivt arbejde (større indtjening og mere sikkerhed, mindre risiko osv.) i andre erhvervssektorer. Det skal dog bemærkes, at selvom jobtabet i fangstsektoren i flere kystområder kan forekomme begrænset i absolutte tal, kan det have ødelæggende indvirkning på en lokal økonomi på grund af fjern beliggenhed (f.eks. øer og kystområder i den nordvestlige og sydøstlige del af Europa.) eller manglende diversificering af økonomier i kystområderne (i de mest fiskeriafhængige områder).

Følgende er fremgået af drøftelserne med medlemsstaterne:

- det oprindelige skøn, ifølge hvilket 28 000 job om bord på fiskerfartøjer vil blive berørt i perioden 2002-2006, fordi fartøjerne vælger at lægge deres fartøjer op, er et maksimumskøn, som er langt højere end det forventede reelle jobtab. Det svarer til en nettoforøgelse af det årlige jobtab de seneste ti år på højst 3 000 job/år over en fireårig periode, dvs. til et nettotab på højst 12 000 job.
- på grund af den alvorlige mangel på arbejdskraft i fangstsektoren vil det antal fiskere, der er nødt til at forlade sektoren, være langt mindre end antallet af tabte job på udtagne fartøjer
- nøjagtigheden af dette skøn kan kun øges ved at gennemføre konsekvensevalueringer for hver enkelt foreslået flerårig forvaltningsplan
- en begrænsning af den offentlige støtte til modernisering med henblik på fremme af sundhed, sikkerhed og selektivitet vil fremme beskæftigelsen om bord på fiskerfartøjerne, eftersom den vil afsvække tendensen hos ejerne til at erstatte arbejdskraft med kapital for at skære ned på lønningerne til besætningerne.

Selvom der er sociale omkostninger ved at reducere fiskeriindsatsen inden for rammerne af flerårige forvaltningsplaner, ville det være endnu dyrere at udskyde de foranstaltninger, der er nødvendige på baggrund af den nuværende overudnyttelse af de fælles fiskeriressourcer. Hvis EU vælger ikke at træffe forholdsregler over for nedfiskningen, og hvis den nuværende strukturelle støtteordning ikke ændres, er det mere end sandsynligt, at den nedgang i beskæftigelsen, der er konstateret i det seneste årti, fremover vil fortsætte usvækket, samtidigt med at fiskebestandenes tilstand fortsat forværres og endog forværres hurtigere for de mest truede bestandes vedkommende. Der vil i så fald ikke kunne forventes en forbedring af beskæftigelsessituationen, og fiskerikapaciteten, og fiskeriindsatsen vil blive øget med ibrugtagningen af nye og mere effektive fartøjer. EU vil da om fem til ti år stå over for et endnu større problem og endnu større vanskeligheder med at skabe sammenfald mellem fiskerflådens fangstkapacitet og et stadigt svindende reproduktionspotentiale hos stadigt færre ressourcer. Det vil da blive tvingende nødvendigt at iværksætte radikale foranstaltninger til begrænsning af indsatsen, navnlig for de bestande, der er mest truet af sammenbrud.

Der er sandsynlighed for, at disse vanskeligheder forværres med udvidelsen, eftersom den vil indebære en forøgelse af EU-fiskerflåden uden en samtidig forøgelse af fiskeressourcerne og således kræve en endnu større reduktion af fiskeridødeligheden. En udskydelse af reformen af den fælles fiskeripolitik vil straffe ansøgerlandene, der skal konkurrere med subsidierede EU-flåder, indtil de opnår deres EU-medlemskab, og herefter tilpasse sig begrænsningerne som led i en genopbygning af bestandene.

3. EKSISTERENDE FORANSTALTNINGER TIL STØTTE FOR OMSTRUKTURERING AF FISKERISEKTOREN

For at afbøde konsekvenserne af den nødvendige omstrukturering af fiskerisektoren og for at stimulere den økonomiske udvikling af fiskeriafhængige områder, kan medlemsstaterne beslutte at anvende eksisterende nationale kompensationsordninger. De kan også iværksætte ad hoc-foranstaltninger, der støttes med egne nationale ressourcer. Hvis disse ikke er tilstrækkelige, kan de vælge at anvende de midler, som de har adgang til under EU's strukturfonde.

3.1. Finansiell FIUF-støtte

Både den nuværende FIUF-forordning⁸ og forslaget til ændring af denne forordning omhandler en række foranstaltninger til afhjælpning af de sociale konsekvenser af den nødvendige omstrukturering af fiskerisektoren. Budgettet for den nuværende programmeringsperiode (2000-2006) beløber sig til 3,7 mia. EUR, hvoraf 2,6 mia. EUR er øremærket til mål 1-regioner⁹ og 1,1 mia. til andre områder (bilag 1).

3.1.1. Socioøkonomiske foranstaltninger (Art. 12)

Socioøkonomiske foranstaltninger, der berettiger til finansiell FIUF-støtte, er:

- nationale førtidspensioneringsordninger for fiskere på 55 år og derover, der kan dokumentere at have arbejdet mindst 10 år som fiskere, og som ønsker at trække sig tilbage mindre end 10 år inden den nationale lovbestemte pensionsalder. Disse ordninger kan omfatte både fartøjsejere og besætningsmedlemmer, og de kan anvendes til at tilskynde ældre fiskere til i første række at ophugge deres fartøjer. Sådanne ordninger kan anvendes af medlemsstater, der ønsker at målrette begrænsningerne af fiskeriindsatsen mod bestemte grupper af fartøjsejere/og eller fiskerfartøjer.
- Individuelle præmier (faste beløb) til fiskere, der har arbejdet om bord på fiskerfartøjer og helt har indstillet deres fiskeriaktiviteter. På baggrund af den nuværende mangel på arbejdskraft i de fleste medlemsstater vil denne foranstaltning sandsynligvis kun blive anvendt, hvor der er få jobmuligheder og kun under kritiske omstændigheder.
- Individuelle engangspræmier til fiskere med mindst 5 års beskæftigelse inden for erhvervet som hjælp til omskoling, således at de kan finde arbejde uden for fiskerisektoren, f.eks. på områder i tilknytning til fiskeriet eller i andre erhverv (akvakultur, skibsfart, olieindustrien, turisme eller lignende).
- Tilskud til fiskere på under 35 år, som ønsker at købe deres første fartøj. Den ydede støtte afhænger af fartøjets alder og størrelse, men kan ikke overstige 10 % af købsprisen eller maksimum 50 000 EUR (fastsættes i hvert enkelt tilfælde som det laveste af de to beløb). Denne foranstaltning tager sigte på potentielle købere af fartøjer og vil navnlig kunne tiltrække unge til sektoren og fastholde dem i den. Eftersom tilskuddene er temmelig lave i sammenligning med de faktiske priser for fiskerfartøjer, er de mere velegnede til køb af små fiskerfartøjer i regioner, hvor der kun er få alternative erhvervsaktiviteter.

3.1.2. Tidsbegrænsede foranstaltninger af kollektiv interesse (art. 15)

FIUF kan yde støtte som opmuntring til dem, der er beskæftiget i sektoren, for at samle, forbedre eller rationalisere deres aktiviteter på områder som:

- fremme af foranstaltninger, der forbedrer arbejdsforholdene og de sanitære forhold for produkterne, såvel om bord som efter landingen (f.eks. sikkerhedsudstyr, kølerum m.m.)
- kollektive akvakulturfaciliteter, som f.eks. indgår i omstrukturering eller forbedring af akvakulturbrug eller i kollektiv behandling af spildevand fra akvakulturbrug

---

⁸ Rådets forordning (EF) nr. 2792/1999 af 17. december 1999 om de nærmere regler og betingelser for Fællesskabets strukturforanstaltninger for fiskeriet, EFT L 337 af 30.12.1999, s. 10.

⁹ Mål 1: støtte til regioner med udviklings efterslæb.

- indsamling af grunddata og/eller udarbejdelse af miljøforvaltningsmodeller for fiskeri og akvakultur med henblik på udarbejdelse af integrerede forvaltningsplaner for kystområder
- oprettelse af etableringscentre i sektoren og/eller samlecentraler for fiskerivarer og akvakulturprodukter
- adgang til uddannelse, navnlig vedrørende kvalitet, og tilvejebringelse og videreformidling af knowhow om bord på fiskerfartøjer eller på land (f.eks. for at forbedre sikkerheden)
- etablering og anvendelse af systemer til forbedring af og kontrol med kvalitet, sporbarhed, sanitære forhold, statistiske instrumenter og fremme af miljøvenlige foranstaltninger
- skabelse af værditilvækst for produkter (bl.a. ved hjælp af forsøg, innovation og større værdi til biprodukter).

3.1.3. *Godtgørelse for midlertidigt aktivitetsophør (art. 16)*

Der kan ydes midlertidig støtte til fiskere og fartøjsejere, som er tvunget til at indstille deres aktiviteter. Medfinansiering af nationale ordninger med en maksimal beløbsramme på 1 mio. EUR eller 4% af EU's samlede støtte til den pågældende medlemsstat.

I tilfælde af, at der fremlægges en genopretningsplan for en udryddelsestruet bestand, som der er truffet afgørelse om af Kommissionen eller en medlemsstat, kan der ydes national godtgørelse i op til to år med mulighed for forlængelse med yderligere et år.

3.1.4. *Foranstaltninger for kystfiskeri af mindre omfang (art. 11)*

FIUF kan for grupper af fartøjsejere eller fiskerfamilier, der driver kystfiskeri, udbetale en engangspræmie på op til 150 000 EUR for integrerede kollektive projekter på områder som f.eks.:

- sikkerhedsudstyr om bord og forbedring af de sanitære forhold og arbejdsforholdene
- teknologisk innovation (f.eks. mere selektive fisketeknikker)
- tilrettelæggelse af produktions-, forarbejdnings- og afsætningsleddene (f.eks. fremme og forædling af produkterne)
- faglig omskoling og uddannelse.

3.1.5. *Modernisering af fartøjer af sikkerhedsmæssige og sanitære årsager*

Hvis de overordnede årlige FUP-mål nås, vil der kunne ydes offentlig støtte til udstyring eller modernisering af fartøjer, hvis dette ikke har indflydelse på kapaciteten målt i tonnage eller maskineffekt. Investeringerne skal tage sigte på:

- rationalisering af fiskeaktiviteter, navnlig ved anvendelse af mere selektiv fisketeknologi og metoder om bord, der skal sikre, at man undgår uønskede bifangster og/eller
- forbedring af kvaliteten af de produkter, der fanges og opbevares om bord, anvendelse af bedre fiske- og konserveringsteknikker og efterlevelse af lovgivning og regler vedrørende sanitære forhold og/eller

- forbedring af arbejdsforholdene og sikkerheden.

3.1.6. Andre foranstaltninger

Foranstaltninger til fremme af investering i udvikling af akvakultur, forarbejdning og afsætning af fiskerivarer og akvakulturprodukter samt til etablering af nye afsætningsmuligheder og af beskæftigelsesalternativer for dem, der ønsker at forlade fangstsektoren, og som resulterer i jobskabelse i fiskeriafhængige områder.

3.2. Foranstaltninger under andre strukturfonde

Eftersom op til 80% af de fiskeriafhængige områder er beliggende i mål 1- eller mål 2-regioner¹⁰, kan regionalt programmeret finansiel støtte til fremme af produktionsfremmende investeringer, jobskabelse og uddannelse for lønmodtagere i fiskerisektoren og i områder, der er afhængige af fiskeri, anvendes til støtte for lønmodtagere i fiskerisektoren og fiskeriafhængige områder. Eftersom strukturfondbevillingerne for programmeringsperioden 2000-2006 ikke kan øges for at modsvare omfanget af omstrukturingsproblemerne i fiskerisektoren, vil der kun kunne ske en forøgelse af støtten til fiskerisektoren under et givet program, hvis dette sker på bekostning af andre allerede fastlagte EU-prioriteter

3.2.1. EFRU-støtte til mål 1- og mål 2-regioner

Fiskeriafhængige områder er berettigede til strukturfondestøtte, enten under mål 1, for at fremme deres udvikling og strukturelle tilpasning, eller under mål 2 for at støtte deres økonomiske og sociale omstilling. EFRU er det vigtigste finansielle instrument, hvad angår disse mål, og yder støtte til f.eks. SMV'er og håndværk, telekommunikationsnetværk, multimodal transport og servicefaciliteter, herunder havneinfrastrukturer. Under EFRU er der programmeret i alt ca. 19,2 mia. EUR til sådanne foranstaltninger for perioden 2000-2006 (12,8 mia. EUR under mål 1 og 6,4 mia. EUR under mål 2, jf. bilag 2). Det vil imidlertid være op til regionerne selv at definere, hvilken type aktioner der skal gennemføres i perioden, og at udvælge de enkelte projekter.

For at tilskynde til en afbalanceret udvikling af flerregionale områder støtter EFRU også gennem EU-initiativet INTERREG III forskellige grænseoverskridende, tværnationale og tværregionale samarbejdsprojekter, hvoraf nogle fokuserer på integreret forvaltning af kystområder og beskyttelse af ressourcerne i Middelhavet og Østersøen.

3.2.2. ESF-støtte til mål 1- og mål 2-regioner

Den Europæiske Socialfond (ESF) støtter tilpasning og modernisering af politikker og systemer på uddannelses- og beskæftigelsesområdet. Den støtter og supplerer medlemsstaternes aktiviteter, der er rettet mod arbejdsmarkedet og menneskelige ressourcer, og som er i overensstemmelse med den europæiske beskæftigelsesstrategi. Under EU-initiativet EQUAL støtter ESF også forskellige nyskabende tværnationale projekter (navnlig i Spanien, Frankrig, Italien og Portugal) vedrørende uddannelse og diversificering inden for fiskeri og akvakultur.

---

¹⁰ Mål 2: støtte til økonomisk og social omstilling i industriområder, landdistrikter, byområder eller fiskeriafhængige områder med strukturelt betingede problemer.

For programmeringsperioden 2000-2006 andrager ESF-bevillingerne til regioner, der omfatter fiskeriafhængige områder, i alt ca. 5 mia. EUR (bilag 3), og heraf tegner mål 1-regionerne sig for den største andel (4,3 mia. EUR). Dette omfatter ikke mål 3-interventioner, som ikke er rettet mod en bestemt sektor eller et bestemt område, der kan eller først og fremmest bør nyde godt af ESF-støtte.

Ved en analyse af muligheden af at overføre ESF-ressourcer fra allerede planlagte aktiviteter for at støtte omstruktureringen af fiskerisektoren yderligere skal der tages hensyn til følgende tre punkter vedrørende støtteberettigelse og programmering. For det første skal ESF-foranstaltningerne til udvikling af menneskelige ressourcer være i overensstemmelse med den europæiske beskæftigelsesstrategi og de årlige retningslinjer for beskæftigelsen, som ikke på forhånd prioriterer nogen bestemt sektor. For det andet åbner ESF-foranstaltningerne generelt - og især foranstaltningerne under mål 3-programmerne - ikke mulighed for forudgående identificering af deltagerne fra en bestemt sektor. For det tredje bevilliges ESF-støtten til specifikke prioriteter med det formål at nå strategiske mål, Kommissionen og medlemsstaterne har fastsat i fællesskab. En ændring af ESF-foranstaltningerne til fordel for fiskerisektoren vil derfor skulle være i overensstemmelse med den strategi til udvikling af menneskelige ressourcer, der er fastlagt for ESF-støtte til hver enkelt foranstaltning, der er opnået enighed om.

3.2.3. EUGFL-støtte til udvikling af landdistrikter

Garantisektionen under EUGFL¹¹ yder støtte til udvikling af landdistrikter i fiskeriafhængige områder uden for mål 1-regioner. Der er adgang til medfinansiering af en lang række foranstaltninger til udvikling af landdistrikter, som medlemsstaterne kan lade indgå i deres landdistriktudviklingsprogrammer. Det er medlemsstaterne, der træffer afgørelse om det geografiske niveau, og nogle vælger at anvende nationale programmer, der dækker alle medlemsstatens landdistrikter, mens andre vælger en stærkt regionaliseret tilgang.

Selvom det er op til medlemsstaterne eller regionen at vælge foranstaltninger alt efter deres situation og behov, omfatter de fleste programmer de muligheder, der er omhandlet i artikel 33 i forordningen om udvikling af landdistrikter, og som tager sigte på at tilskynde til tilpasning og udvikling af landdistrikter. Denne artikel omhandler en række foranstaltninger til fremme af integreret landdistriktudvikling og diversificering af økonomien i disse områder, hvilket kan være af særlig interesse de steder, hvor der er problemer med omstilling, herunder i kystregioner.

---

¹¹ Rådets forordning (EF) nr. 1257/1999 af 17. maj 1999 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Udviklings- og Garantifond for landbruget (EUGFL) og om ændring og ophævelse af visse forordninger, EFT L 160 af 26.6.1999, s. 80.

EUGFL's Udviklingssektion yder støtte til udvikling af fiskeriafhængige områder under mål 1. I mål 1-områder er landdistriktudviklingsforanstaltningerne¹² integreret i strukturfondsprogrammeringen, herunder foranstaltninger under artikel 33.

Selvom alle foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne kan anses for at være gunstige for økonomien i disse områder (herunder i fiskeriafhængige områder), tager artikel 33-foranstaltningerne sigte på en bredere vifte af aktører i landdistrikterne. Ifølge medlemsstatsprogrammerne (den del, der finansieres af EU) er der for perioden 2000-2006 afsat 50,4 mia. EUR til udvikling af landdistrikter (27,3 mia. EUR inden for og 23,1 mia. EUR uden for mål 1-områder), mens de planlagte udgifter under artikel 33 beløber sig til 11,4 mia. EUR (7,8 mia. EUR inden for og 3,6 mia. EUR uden for mål 1-områder).

Hertil kommer, at EU-initiativet LEADER+ kan anvendes i alle landdistrikter i EU og på aktiviteter, der går ud over begrænsningerne for EUGFL, og som tager sigte på at fremme nye lokale strategier for bæredygtig udvikling.

3.3. Gennemførelsesgraden for disse foranstaltninger

Medlemsstaterne har tilsyneladende ikke til hensigt at drage nogen særlig fordel af de specifikke socioøkonomiske FIUF-foranstaltninger. For så vidt angår de andre strukturfonde er et af de problemer, fiskerisektoren eller de fiskeriafhængige regioner står over for, at deres socioøkonomiske vægt er relativt beskedne, at de derfor kun får ringe opmærksomhed, når medlemsstaterne udarbejder deres programmer for områder under mål 1, 2 eller 3.

4. SUPPLERENDE KORTSIGTEDE FORANSTALTNINGER

4.1. Forslag, der er integreret i reformen af den fælles fiskeripolitik

Der er planlagt særlige foranstaltninger for fartøjer og fiskere, der berøres af flerårige forvaltningsplaner. Eftersom disse foranstaltninger beskrives udførligt i meddelelsen om reformen af den fælles fiskeripolitik (Vejviseren), opsummeres de derfor kun kort i det følgende:

4.1.1. Ordning til fremme af ophlør

Fartøjer, der er tvunget til at begrænse deres aktivitet med mere end 25% iht. de flerårige forvaltningsplaner, vil være berettigede til en forøgelse på 20% af FIUF's ophugningspræmie.

4.1.2. Ophugningsfond

Der vil i 2003 blive stillet yderligere 32 mio. EUR til rådighed som et supplement til FIUF's bevillinger til fartøjsophugning under de flerårige forvaltningsplaner¹³.

---

¹² Med undtagelse af de fire såkaldte ledsageforanstaltninger: førtidspensionering for landmænd og landbrugsmedhjælpere, støtte til landbrug i ugunstigt stillede områder, miljøvenligt landbrug og skovrejsning på landbrugsjord. Disse fire foranstaltninger medfinansieres af Garantisektionen, og det gælder også i mål 1-regioner.

¹³ Jf. Kommissionens forslag (KOM(2002) 190 endelig), som der henvises til i fodnote nr. 5 i afsnit 2.1.2.

4.1.3. *Offentlig støtte til udstyring eller modernisering af fiskerfartøjer*

Der vil fortsat blive ydet offentlig støttet til udstyring eller modernisering af fiskerfartøjer, herunder for at gøre fiskeriet mere selektivt, forudsat at dette ikke berører kapaciteten udtrykt i tonnage eller maskineffekt og forøger fiskeudstyrets effektivitet.

4.1.4. *Støtte til diversificering af fiskernes indtægtskilder*

Den foreslåede ændring af FIUF-forordningen omfatter en ændring af artikel 12 (socioøkonomiske foranstaltninger) for at understrege, at fiskere, der har været beskæftiget i fiskeriet i mindst 5 år, kan modtage et individuelt engangsbeløb med henblik på at sætte dem i stand til at diversificere deres aktiviteter, samtidigt med at de fortsætter med at fiske. Foranstaltningen bygger på to forudsætninger: for det første, at finansiel støtte til fiskere, som ønsker at diversificere deres aktiviteter samtidigt med, at de fortsætter med at fiske på deltid eller på sæsonbasis, vil tilskynde dem til at supplere deres indtægter. For det andet, at mindre indtægtsmæssig afhængighed af fiskeri vil mindske om ikke helt kompensere for indtægtsnedgang, der måtte blive resultatet af anvendelsen af ordninger til begrænsning af fiskeriindsatsen.

4.2. **Omprogrammering af EU's strukturfonde**

Eftersom foranstaltninger, der finansieres af strukturfondene, skal være i overensstemmelse med EU's politikker¹⁴, og fordi reformen af den fælles fiskeripolitik indebærer, at visse former for støtte til EU's fiskerflåder ikke længere vil være finansieringsberettigede, er der behov for at omprogrammere FIUF med det formål i videst mulig udstrækning at afsvække de socioøkonomiske virkninger af begrænsningerne af fiskeriindsatsen. EU's foranstaltninger kan dog kun supplere eller bidrage til tilsvarende nationale foranstaltninger¹⁵, og initiativet til at gennemføre finansielle eller politiske ændringer i et givet program ligger hos forvaltningsmyndighederne eller tilsynsudvalget for programmet på nationalt eller regionalt niveau.

Omprogrammering af de øvrige strukturfondsinterventioner kan også i et vist omfang bidrage til at begrænse konsekvenserne af reduktioner af fiskeriindsatsen, navnlig i fiskeriafhængige områder. Virkningerne af en sådan omprogrammering vil dog sandsynligvis være begrænsede, eftersom medlemsstaterne måske allerede har indgået forpligtelser mht. til fremtidig anvendelse af programmerede midler, eftersom de allerede truffne finansieringsbeslutninger og politiske beslutninger er baseret på behov og prioriteter, der ikke vedrører fiskeressourcernes tilstand, og endelig fordi midtvejsevalueringerne for strukturfondene ikke har til formål at give anledning til en fuldstændig omlægning af programmerne.

4.2.1. *Medlemsstaternes holdning til FIUF-omprogrammering*

Under de bilaterale drøftelser havde medlemsstaterne ikke principielle indvendinger mod omprogrammeringer, men deres tilgang varierede i overensstemmelse med deres holdning til den foreslåede gradvise fjernelse af visse typer strukturstøtte til fiskerflåden. Medlemsstater, der er imod denne fjernelse, afviste at planlægge omprogrammering, mens andre var enige i at

---

¹⁴ Artikel 11 i Rådets forordning (EF) nr. 1260/1999 af 21. juni 1999 om vedtagelse af generelle bestemmelser for strukturfondene, EFT L 161 af 26.6.1999, s. 1.

¹⁵ Artikel 8 i forordning (EF) nr. 1260/1999.

omprogrammere med en prioritering af ophugningspræmier og, om nødvendigt, med anvendelse af socioøkonomiske foranstaltninger.

Medlemsstaterne lagde også vægt på, at omprogrammeringsbeslutningerne bør baseres på:

- at det er de midler, der allerede er øremærket eller udbetalt, når de flerårige forvaltningsplaner gennemføres, som skal være bestemmende for, hvilke midler der skal omprogrammeres
- de midler, der allerede er blevet programmeret med sigte på flådetilpasning og socioøkonomiske foranstaltninger
- resultatet af forhandlingerne om den foreslåede flådestøttepolitik
- smidigheden mht. omprogrammering ved inddragelse af andre områder (f.eks. akvakultur og forarbejdning); de fleste medlemsstater udtrykte dog klare forbehold i den henseende.

4.2.2. FIUF-omprogrammering for at støtte flådetilpasning og sociale foranstaltninger

Hvis der fra 2003 sættes stop for foranstaltningerne vedrørende overdragelse af fiskerfartøjer, herunder i forbindelse med blandede selskaber, og støtte til bygning af nye fiskerfartøjer samt foranstaltningerne til begrænsning af støtte til modernisering af fiskerfartøjer til visse formål, vil det komme til at betyde, at helt op til 611 mio. EUR ikke kan anvendes som planlagt i programmerne. Denne beregning er baseret på den antagelse, at en tredjedel af de beløb, der er planlagt anvendt til overdragelse af fartøjer og blandede selskaber i perioden 2000-2006, vil være brugt ved udgangen af 2002. Dette vil resultere i et overskydende beløb på 151,1 mio. EUR, når overdragelse af fiskerfartøjer og blandede selskaber ikke længere er berettigede til FIUF-støtte. Ifølge denne beregning vil en tredjedel af de midler, der er afsat til skibsbyggeri i perioden 2002-2006, ligeledes være brugt ved udgangen af 2002, samtidigt med at modernisering forbliver støtteberettiget, omend i begrænset omfang. Det er på den baggrund beregnet, at der vil være 460,6 mio. EUR til omfordeling fra bygge- og moderniseringsforanstaltningerne.

Eftersom omprogrammeringen skal finde sted i medlemsstaterne og ikke på det overordnede FIUF-niveau, når de supplerende midler for de enkelte medlemsstater ikke op på et samlet beløb på 611 mio. EUR.

Medlemsstaterne opfordres til at fordele de midler, der er gjort tilgængelige ved den foreslåede reform af den fælles fiskeripolitik, på socioøkonomiske foranstaltninger, eftersom de indtil nu programmerede beløb er begrænsede (3% af FIUF's samlede bevillinger). Dette afhænger imidlertid af, hvorvidt de er villige til at etablere særlige førtidspensioneringsordninger eller beskæftigelsesordninger specifikt for fiskerisektoren. Dette er indtil nu blevet afvist af de fleste medlemsstater, som ikke har planer om at anvende ressourcer på dette område (DK, D og UK).

4.2.3. Andre strukturfonde

Medlemsstater, der lider under de socioøkonomiske konsekvenser af større begrænsninger af fiskeriindsatsen i forbindelse med revisionen af den fælles fiskeripolitik, kan omprogrammere strukturstøtte, der modtages under mål 1, 2 og 3. Dette kan ske i forbindelse med midtvejsevalueringen af strukturfondsforanstaltningerne, der er planlagt i slutningen af 2003 eller starten af 2004. For at forberede denne revision gennemfører de nationale forvaltningsmyndigheder midtvejsevaluering, der især tager sigte på at analysere relevansen

af prioriteterne for den ydede støtte under hensyn til den socioøkonomiske kontekst samt risici og potentiale i de berørte regioner og sektorer. Når evalueringen er gennemført, er det op til regionerne og medlemsstaterne at foreslå passende ændringer af de foreliggende prioriteter.

Det bør også være muligt at identificere områder med særlige støttebehov, der endnu ikke er omfattet af mål 1 og 2, og som eventuelt kan inddrages under mål 2. Strukturforordningen¹⁶ åbner mulighed for ændring af mål 2-områderne i forbindelse med midtvejsevalueringen, forudsat at en sådan ændring ikke fører til øget dækning af den berørte nationale befolkning.

5. YDERLIGERE VALGMULIGHEDER PÅ LANG SIGT

5.1. Bedre synergi mellem strukturfondene med henblik på socioøkonomisk udvikling af fiskeriafhængige områder

Mulighederne for at anvende det nuværende FIUF til at udvikle alternative aktiviteter er begrænsede, eftersom dette instrument ikke kan anvendes til at støtte aktiviteter uden for fiskeriet. Det er ikke særlig sandsynligt, at der før den næste programmeringsperiode (2007-2014) vil blive foretaget en ændring af FIUF-forordningen, således at FIUF også kan anvendes til at støtte aktiviteter uden for fiskeriet for at reducere kystsamfundenes afhængighed af denne sektor. Indtil da bør det søges at fremme en bedre dialog mellem nationale og regionale myndigheder/ministerier, der forvalter strukturfondene, for at skabe mere synergi og dermed også øget effektivitet ved anvendelsen af dem og sikre, at alle sektorer med behov herfor kan nyde godt af de forskellige foranstaltninger under disse fonde.

5.2. Særlige foranstaltninger for ikke-industrielt fiskeri

Ikke-industrielt fiskeri, der defineres som fiskeri med fartøjer på under 12 m, som ikke trækker redskaber, fortjener særlig opmærksomhed, idet det tegner sig for 75 % af det samlede antal EU-fiskerifartøjer (77 %, hvis man medtager fartøjer, der trækker redskaber) og 44 % af beskæftigelsen i fangstsektoren (50 %, hvis man medtager fartøjer, der trækker redskaber), og dets andel af de samlede fangster udgør ca. 20 %.

Finansielle støtteforanstaltninger for ikke-industrielt fiskeri har ikke haft den ønskede beskyttelseeffekt i denne sektor. Tværtimod er det ikke-industrielle fiskeris andel af det samlede fiskeri blevet stadigt mindre i de senere år.

Eftersom konkurrencen med større og mere effektive fartøjer er et af de største problemer, kunne medlemsstaterne bidrage til at beskytte denne form for fiskeri effektivt med andre foranstaltninger end finansiel støtte, f.eks. ved at reservere visse kystområder (evt. en 12-milezone) til ikke-industrielle flåder eller forbeholde disse en vis del af det nationale fiskeri i de flerårige forvaltningsplaner.

For at opretholde beskæftigelsen i kystområderne og for at afbøde de socioøkonomiske virkninger af flerårige forvaltningsplaner i de mest fiskeriafhængige kystområder kunne man også tilpasse strukturstøtteordningen til behovene hos de ikke-industrielle kystflåder.

---

¹⁶ Rådets forordning (EF) nr. 1260/1999 af 21. juni 1999 om vedtagelse af generelle bestemmelser for strukturfondene, EFT L 161 af 26.6.1999, s. 1.

5.3. Forbedring af sektorens image

Der er behov for at forbedre sektorens image, navnlig for at kunne tiltrække unge. Der kan tages initiativer for at tilpasse uddannelsen til de nye krav med hensyn til sikkerhed, miljø, forretningsmæssig styring osv.

Den sociale dialog bør også styrkes for at forbedre de arbejdsmarkedsmæssige rammer for fiskeriet og modvirke den nuværende tendens til, at de unge forlader sektoren efter nogle få års beskæftigelse på grund af de hårde arbejdsvilkår. Kommissionen vil opfordre arbejdsmarkedets parter, navnlig Udvalget for den Sociale Dialog inden for Havfiskeriet, til at overveje foranstaltninger, der kan forbedre leve- og arbejdsvilkårene i fiskerisektoren. Hvad angår forbedring af leve- og arbejdsvilkårene i fiskerisektoren, vil Kommissionen gennemgå den gældende lovgivning med henblik på at fremsætte forslag om bedre arbejdsvilkår og social beskyttelse, eftersom fiskeriet er et meget farligt erhverv med betydeligt flere ulykker end resten af den primære sektor. Kommissionen vil om nødvendigt fremsætte forslag til forbedring af den gældende lovgivning.

Eftersom der i reformen af den fælles fiskeripolitik indgår gradvis fjernelse af strukturstøtten til fornyelse af flåden og en samtidig forøgelse af ophugningspræmierne, vil priserne for gode brugte fartøjer sandsynligvis stige. Det kan også overvejes at indføre foranstaltninger, der gør det nemmere at købe et første fartøj, ikke kun for unge, men også for fiskere, der ønsker at skifte over fra højsøfiskeri til mere kystnært fiskeri. Særlige kompensationsforanstaltninger ville derfor kunne give unge fiskere et tydeligt signal om, at de en dag måske vil være i stand til at starte deres eget fiskeriforetagende.

Hvad der ville bidrage mest til en forbedring af sektorens image, er imidlertid foranstaltninger, der forbedrer rentabiliteten for fiskerierhvervet, hvilket først og fremmest er betinget af, at bestandene forøges og konkurrencen begrænses mellem de flåder, der udnytter disse ressourcer.

5.4. Styrkelse af kvindernes rolle

Der er behov for større anerkendelse og styrkelse af kvindernes rolle i fiskerisektoren og i forbindelse med fremme af bæredygtig udvikling i kystområderne. Der bør være særlig opmærksomhed om uddannelse af kvinder i sektoren, der er beskæftiget med eller ønsker at beskæftige sig med regnskabsføring eller forretningsaktiviteter (management, markedsføring, detailsalg, forretningsstrategi, regnskabsføring og bogholderi, beskæftigelseslovgivning, beskatning, sikkerhed til søs, miljø og ressourceforvaltning m.m.). Der kan også ydes støtte til kvinder, som ønsker at øge produkternes værdi (kvalitetskontrol, moderne forarbejdning, sanitærlovgivning m.m.). Der kan endelig ydes støtte til kvinder, som ønsker at finde beskæftigelse inden for alternative erhverv, hvadenten dette er foreneligt med fortsat beskæftigelse i fiskerisektoren eller ej.

Kommissionen vil tilrettelægge en konference om kvindernes rolle i fiskeriet i januar 2003 for at gøre det muligt for kvinder at udveksle erfaringer og bedste praksis og for at formulere mulige foranstaltninger, der kan styrke kvindernes rolle i fiskerisektoren og i fiskeriafhængige områder, navnlig i forbindelse med fremme af bæredygtigt fiskeri.

5.5. Bedre evaluering og overvågning af kystområdernes afhængighed af fiskeriet

Der er behov for bedre metoder til at evaluere graden af kystområdernes fiskeriafhængighed og til at foregribe indvirkningen på deres økonomi af alternative forvaltningsordninger og -

foranstaltninger. Det er også nødvendigt at måle fiskeriets og akvakulturens betydning for beskæftigelsen og velstanden på lokalt eller regionalt plan.

Der blev i starten af 2000¹⁷ afsluttet 22 regionale undersøgelser, der indgik i en detaljeret evaluering af beskæftigelsen og afhængigheden af fiskeriet i forskellige EU-regioner. Samtidigt hermed blev der gennemført en koordinerings- og konsolideringsundersøgelse, som bl.a. omfattede kvantificering, beskrivelse og undersøgelse af den regionale fiskeriafhængighed i EU samt en undersøgelse af fiskeribeskæftigelsen og -afhængigheden siden 1990. Disse undersøgelser var en ajourføring af en lignende analyse, der gennemførtes i starten af 1990'erne.

Der er ved at blive gennemført et forskningsprojekt, der skal gøre det muligt at evaluere og forbedre den metode, som anvendes til de regionale socioøkonomiske undersøgelser, samt at definere nye redskaber og modeller til evaluering af fiskeriets og akvakulturens bidrag til den regionale udvikling. Der bør ligeledes inden udgangen af 2002 gennemføres en fortløbende metodeundersøgelse med henblik på formulering af socioøkonomiske indikatorer til bestemmelse af den relative betydning af fiskerisektoren i de regioner eller områder, der er mest afhængige af fiskeri. Disse metodeaspekter vil blive anvendt til en kommende, mere præcis evaluering af kystområdernes afhængighed af fiskeriaktiviteter.

5.6. En strategi til støtte for bæredygtig udvikling i kystområder

Indtil nu har hovedmålet med omstruktureringen af flåden været at fremme specialisering og styrkelse af fiskernes aktiviteter. En alternativ strategi kunne være at tilskynde til diversificering af disse aktiviteter. Diversificeringen kunne gennemføres ved at kombinere deltidsfiskeri eller fiskeri en del af året med andre erhvervsaktiviteter. Der kan også tilskyndes til diversificering uden for fiskeriet for at skabe beskæftigelse til fiskere, der ønsker at forlade fangstsektoren uden at være nødt til at flytte fra deres kystområde. Der er dog mange begrænsninger for diversificering, herunder nødvendigheden af efterleve nye regler (f.eks. inden for sikkerhed og sundhed), samt sociale og kulturelle hindringer, eftersom fiskerierhvervet og den tilhørende livsstil kræver eller fremmer adfærds kvaliteter, som ikke nødvendigvis er forenelige med alternative erhvervsaktiviteter. Sådanne hindringer skal der tages hensyn til ved fastlæggelse af en strategi, der skal øge fiskeriets bidrag til en bæredygtig udvikling i kystområderne.

Som det fremgår af EU's demonstrationsprogram vedrørende integreret kystzoneplanlægning¹⁸ kan fiskerisektoren ikke betragtes isoleret i forbindelse med en sådan strategi. Hvad der i stedet er brug for, er en integreret tilgang, der omfatter alle vigtige sektorer, forvaltningsniveauer og berørte aktører, og som er i overensstemmelse med de principper, der er fastlagt i EU's henstilling om gennemførelse af integreret kystzoneforvaltning i Europa¹⁹. Der bør i den kontekst iværksættes overvejelser omkring den fremtidige strukturpolitik for fiskeriet (efter 2006), f.eks. inden for rammerne af en konference, der afholdes i starten af 2004.

---

¹⁷ En detaljeret redegørelse for metoden og de vigtigste resultater af disse undersøgelser samt en database findes på internetadressen http://europa.eu.int/comm/fisheries/doc_et_publ/liste_publi/dgfl.html.

¹⁸ Kommissionens meddelelse om integreret kystzoneplanlægning: en strategi for Europa (KOM(2000) 547 af 27.9.2000).

¹⁹ Europa-Parlamentets og Rådets henstilling af 30. maj 2002 om gennemførelse af integreret kystzoneforvaltning i Europa (2000/413/EF, EFT L 148 af 6.6.2002, s. 24).

6. KONKLUSION

Bilaterale drøftelser med medlemsstaterne har bekræftet, at det skøn over jobtab, som Kommissionen har foretaget for at vurdere de finansielle behov, der kan blive resultatet af reformen af den fælles fiskeripolitik, kun kan betragtes som et teoretisk skøn, der er baseret på en række antagelser. Drøftelserne har vist, at antallet af job, der berøres af reformen af den fælles fiskeripolitik, vil afhænge af faktorer som udfaldet af forhandlinger om flådestøttepolitikken, medlemsstaternes politikker med hensyn til den nationale fordeling af begrænsningerne af fiskeriindsatsen, den tiltagende mangel på arbejdskraft i fangstsektoren i de fleste medlemsstater og jobmuligheder i andre sektorer. Medlemsstaterne bekræftede således, at det på dette tidspunkt ikke var muligt at foretage et mere realistisk og pålideligt skøn over jobtabene, og at Kommissionens skøn skulle betragtes som et maksimum, der med meget ringe sandsynlighed vil blive nået.

På det grundlag bør ethvert yderligere finansielt behov i første række betragtes inden for rammerne af de eksisterende strukturfonde, herunder især FIUF. Medlemsstaterne bekræftede, at de var parate til omprogrammering, men gentog, at enhver omprogrammering i vid udstrækning ville afhænge af resultatet af forhandlingerne om flådestøttepolitikken og nationale beslutninger, der træffes om fordeling af begrænsningerne af fiskeriindsatsen, og en mulig mere udbredt brug af socioøkonomiske foranstaltninger, hvis de er nødvendige.

Selvom meget af debatten om den mulige virkning af ændringerne af flådestøttepolitikken har været fokuseret på de negative aspekter, skal det understreges, at visse af disse også kan få positiv betydning for andre berørte interesser. Tilskyndelse til ophugning af ældre mindre rentable fiskerfartøjer og samtidig afskaffelse af støtte til fornyelse af flåden kan f.eks. føre til, at priserne for brugte fartøjer stiger. Dette kan enten betragtes som en negativ konsekvens for potentielle fartøjsejere eller som en positiv konsekvens for fartøjsejere, der ønsker at gå på pension. En forbedring af de finansielle vilkår for ophør kan således tilskynde dem til at gå på pension tidligere end planlagt og herved bidrage til en begrænsning af fiskeriindsatsen til fordel for hele fiskeriet.

Selv efter en afbalancering af de positive og negative socioøkonomiske konsekvenser af begrænsningerne af fiskeriindsatsen inden for rammerne af de flerårige forvaltningsplaner, kan der imidlertid ikke være tvivl om, at en udskydelse af de foranstaltninger, der er nødvendige som følge af den nuværende overudnyttelse af de fælles fiskeressourcer, ville resultere i langt større sociale omkostninger. Hvis man tøver nu, vil det kun medføre en fortsat nedgang i de fælles fiskeressourcer og et sandsynligt sammenbrud for de mest truede bestande. Dette ville medføre dårlig rentabilitet for et endnu større antal fiskerfartøjer, konkurs for bådejere, der ikke vil være i stand til at tilbagebetale deres lån, navnlig dem med de nyeste og dyreste fiskerfartøjer, og dermed et fortsat og formodentligt øget tab af arbejdspladser i fangstsektoren. Venter EU med at vedtage de nødvendige programmer til begrænsning af indsatsen, vil mere radikale foranstaltninger efterfølgende blive uundgåelige, herunder totalt stop for fiskeriet efter de bestande, der måtte være nedfisket. Erfaringerne fra sildefiskeriets sammenbrud i Nordsøen i slutningen af halvfjerdserne og senest torskefiskeriets sammenbrud ved Newfoundland bør tjene som alvorlige påmindelser om omfanget af den krise, man vil kunne komme til at stå over for.

Bilag 1

FIUF 2000-2006 (mio. EUR) - Foreløbige tal																					Bilag 1	
Medlemsstater	I alt	%	Ophugning	Eksporert af fartøjer	Blåbæredeselskaber	Bygning af nye fartøjer	Modernisering af fartøjer	Akvakultur: kapacitetsforøgelse	Akvakultur: modernisering	Faciliteter i fiskehavne	Forsurebejdring og afrensning	Indlæsningskøret	Ikke-industrielt køret	Socialøkonomiske foranstaltninger	Salgsfremme	Støtte til producentorganisationer	Miljøforbedring af køretøjer	Nye kabende foranstaltninger	Te knæk til stand	Ugensificerede foranstaltninger		
Belgien	37,040	1%	0,0	0,0	0,0	3,7	6,0	0,2	4,5	1,9	10,1	0,0	0,2	0,3	2,8	3,7	0,8	1,7	1,3	0,0		
Danmark	204,500	6%	16,8	0,0	0,0	30,3	40,3	0,8	10,6	36,2	35,3	0,0	1,4	0,0	5,4	4,0	1,6	18,3	3,8	0,0		
Tyskland	216,478	6%	6,7	0,6	0,6	16,2	15,8	2,5	30,6	33,9	82,6	1,0	2,4	0,0	6,9	7,3	0,0	8,1	1,4	0,0		
Grækenland	211,100	6%	45,2	0,8	2,8	17,1	15,2	2,1	36,7	6,2	39,1	0,7	0,5	18,4	10,8	4,0	0,6	4,8	6,1	0,0		
Spanien	1712,100	46%	126,4	12,6	181,0	369,8	103,2	29,0	118,1	75,0	281,0	0,0	25,8	64,3	77,3	62,1	117,7	37,5	31,3	0,0		
Frankrig	274,481	7%	29,4	1,5	5,0	34,0	20,1	3,6	19,0	13,2	58,1	1,5	1,5	9,5	14,7	34,7	3,5	1,2	1,9	22,1		
Irland	70,500	2%	4,8	0,0	0,0	11,7	11,7	0,0	25,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	16,7		
Italien	385,923	10%	104,5	0,0	11,6	19,2	28,8	20,1	37,7	39,1	37,5	1,1	11,1	4,9	22,7	27,3	1,6	5,9	9,0	3,9		
Nederlandene	38,100	1%	13,3	0,0	0,0	0,0	6,9	0,0	0,5	0,0	3,0	0,3	0,0	1,0	1,8	6,1	1,3	2,6	1,3	0,0		
Østrig	5,026	0%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2	0,0	1,6	0,3	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8		
Portugal	217,694	6%	19,2	1,2	8,2	36,2	8,5	9,7	12,9	34,6	30,3	0,0	3,0	6,6	3,6	5,5	15,2	14,4	5,6	3,2		
Finland	38,953	1%	2,5	0,0	0,0	1,0	2,1	1,0	3,8	5,5	11,2	1,4	0,7	0,6	3,2	3,4	0,2	1,7	0,7	0,0		
Sverige	74,067	2%	5,6	0,6	0,0	8,3	8,7	1,0	4,0	5,0	15,0	0,5	2,5	1,0	2,0	4,1	1,0	2,2	2,2	10,3		
Fo. Kongerige	215,618	6%	63,0	0,0	0,2	1,1	17,4	0,0	20,2	29,8	47,4	0,0	1,1	0,0	4,9	21,0	0,0	4,9	4,6	0,0		
I alt FIUF	3701,580	100%	437,3	17,2	209,5	548,7	284,6	69,9	326,5	280,3	652,1	6,7	50,1	106,6	156,3	183,0	143,4	103,4	69,1	57,0		

Mulig EFRU-støtte til fiskeri og havneinfrastrukturer (2000-2006) (mio. EUR)

Betegnelse	Mål 1	Mål 2
Fiskeri: foranstaltninger finansieret af de andre Fonde	78,60	4,50
Støtte til SMV'er og håndværk	10.107,20	5.846,40
Transportinfrastrukturer: havne	1.182,11	215,87
Transportinfrastrukturer: multimodal transport	829,19	189,15
Telekommunikationsinfrastrukturer: tjenesteydelser og applikationer for SMV'er	589,68	157,43
I alt EFRU = 19.200	12.786,78	6.413,35

NB: I ovennævnte tabel angives de vigtigste foranstaltninger, som de fiskeriafhængige regioner sandsynligvis vil kunne få adgang til. Oplysningerne vedrører den samlede EFRU-støtte til regioner og områder, der er støtteberettigede under mål 1 og 2 i hele programmeringsperioden 2000-2006. Foranstaltningstyperne er valgt ud fra deres tilknytning til fiskerisektoren eller havneinfrastrukturer. Beløbene hidrører fra de programtillæg, der blev modtaget ved periodens begyndelse. De skal ikke betragtes som bevillinger, der er specifikt øremærkede for fiskeriafhængige områder.

Bilag 3

Skønnet ESF-støtte til regioner, der omfatter kystområder (2000-2006) (mio. EUR)

	Mål 1	Mål 2	Mål 3
Østrig			
Belgien ¹		2,52	
Danmark ²		52,29	
Finland ³	89,38	110,20	
Frankrig ⁴	841,36	512,20	
Tyskland ⁵			
Grækenland ⁶	432,99		
Irland			
Italien ⁷	1.030,01		
Nederlandene			
Portugal ⁸	897,42		
Spanien ⁹	889,57		181,19
Sverige ¹⁰	78,90	52,70	
Det Forenede Kongerige			
I alt ESF = 5.170,73	4.259,63	729,91	181,19

NB: I denne tabel gives en oversigt over de ESF-ressourcer, der er afsat til udvikling af menneskelige ressourcer i kystområder og/eller med tilknytning til fiskerisektoren. Eftersom mål 3-foranstaltningerne normalt ikke vedrører en enkelt specifik sektor, har man prioriteret identificering af ESF-foranstaltninger i kystområder omfattet af regionale programmer under mål 1 og 2. De angivne tal skal tages med forbehold: de tager ikke hensyn til, hvor langt man er nået med gennemførelsen af programmerne eller til de forpligtelser, medlemsstaterne allerede måtte have indgået med hensyn til den fremtidige anvendelse af ESF-midlerne. De er endvidere ikke homogene og derfor ikke sammenlignelige fra den ene medlemsstat eller region til den anden.

¹ Mål 2: samlet ESF-støtte bevilliget til mål 2-regioner, der omfatter kystområder.

² Mål 2: samlet ESF-støtte bevilliget til regioner, der omfatter kystområder.

³ Mål 1 og 2: samlet ESF-støtte bevilliget til regioner, der omfatter kystområder.

⁴ Mål 1: samlet ESF-støtte; mål 2: samlet ESF-støtte bevilliget til de ti kystområder.

⁵ Der findes ingen specifikke fiskeriforanstaltninger for regionen "Mecklenburg-Vorpommern".

⁶ Mål 1: samlet ESF-støtte bevilliget til alle horisontale foranstaltninger i regioner, der omfatter kystområder.

⁷ Mål 1 og 3: samlet ESF-støtte bevilliget til horisontale foranstaltninger i regioner, der omfatter kystområder.

⁸ Mål 1: samlet ESF-støtte bevilliget til horisontale foranstaltninger i regioner, der omfatter kystområder.

⁹ Mål 1: skøn over ESF-støtte bevilliget til regioner, der omfatter kystområder (Andalusien, Asturien, De Kanariske Øer, Galicien, Cantabrien og Ceuta y Melilla); mål 3: (Baskerlandet). Prioriteter: integrering på arbejdsmarkedet af arbejdsløse, integrering af kvinder på arbejdsmarkedet, støtte til lokale beskæftigelsesinitiativer, forbedring af kvalifikationer og styrkelse af igangsætterånden.

¹⁰ Mål 1 og 2: samlet ESF-støtte til regioner, der omfatter kystområder.